3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شىنجياڭ قىزمەتى جۇنىندەگى ئۇچىنچى ئاجلىسىنىڭ رۇھىن ئۆيرەنەيلىك، دايەكتىلەندىرەيلىك جاڭا داۋىردەگى جۇڭگوشا سوتسىيالىستىك شىنجياڭ قۇرۇشنا قۇلشىنايلىق

شىندىق ارقىلى شىنجياڭغا سايات‌تىن وسەك ـ ايالغا باتىل تويتارىس بەردى

ـــــ شىنجياڭ ۇيغۇر ئاۋتونومىيالى رايونىنىڭ شىنجياڭغا سايات‌تىن ماسەلەلەر جۇنىندەگى اقپار جاريالاۋ ماجلىسىنەن كورگەن ـ بىلگەندەر

□ شىنحۇا اگەنتىگىنىڭ ئەتلىسى سۈن نان

"شىنجياڭ ۇيغۇر ۇلتى ايەلدەرىنە زورلىقپەن بەدەۋلەۋ شاراسىن قولداندى؟"، "شىنجياڭدا نەشە ئۆز مىڭداعان از ۇلت جۇمىسشىسى قولمەن ماقتا تەرۋگە ماجبۇرلەندى؟"... جۇنقتا گەرمانيانىڭ جۇڭگوغا قارسى وقمىستىسى جىڭ گو ـ ىن قۇراستىرعان ئىبر قىدىرۋ ايتىلمىس شىنجياڭغا سايات‌تىن "زەرتتەۋ بايانداماسى" مەن تاراتقان وسەك ـ ايالغى جۇنىندە شىنجياڭ ۇيغۇر ئاۋتونومىيالى رايونى 3 ـ ايدىڭ 18 ـ كۈنى سىرتقى سىتەر مينىسترلىگىندە 5 ـ رەتكى شىنجياڭغا سايات‌تىن ماسەلەلەر جۇنىندە اقپار جاريالاۋ ئاجلىسىن وتكىزدى، شىنجياڭ جەرگىلىكتى ۇكىمەتىنىڭ باسشى كادرلارى مەن بۇقارا جۇڭگو، شەتەل اقپارات قۇرالدارىمەن بەتپە ـ بەت وتىرىپ، شىندىققا جاناسپاعان كۇيە جاعۋلارعا باتىل تويتارىس بەرىپ، ئىستىك جاي ـ جاپسارىن شىندىق ارقىلى كورسەتتى.

"جىڭ گو ـ ىن دەگەن الدامشى، ەندىگارى كورسوقىرلىعىڭدى قوي"

"ئىبزدىڭ قىستاقتاعى كوپتەگەن وتباسىنىڭ ئىبارىنىڭ دە مەن سياقتى 2 ـــ 3 بالاسى بار، بىرەۋ ـ مىرەۋدىڭ 'ماعان زورلىقپەن بەدەۋلەۋ ئۆجۇرىلدى' دەگەنىن ەجەلدەن ەستىمەگەن ەكەنمىن". ايتىلمىس "شىنجياڭ ۇيغۇر ۇلتى ايەلدەرىنە 'زورلىقپەن بەدەۋلەۋ' شاراسىن قولداندى" دەگەن وسەك ـ ايالغا جۇنىندە ايالداعاندا، قاشقار ايماعى قاشقار قالاسى يىڭوستەڭ اۋىلىنان كەلگەن گۇلبوستان روزى قاتتى اشۇلاندى. 3 بالانىڭ شەشەسى بولعان ول باتىستىڭ جۇڭگوغا قارسى كۇشتەرىنىڭ بۇل ئىس جۇنىندە شىنجياڭغا "پالە جاپقاندىعىنا" ئەتوزىپ تۇرا المادى.

گۇلبوستان روزى بىلاي دەدى: جۇكتى بولعاندىنان باستاپ شىپاگەردىڭ ىجداعاتىپەن قاراۋىندا بولدىم، اي سايىن شىپاحاناعا بارىپ جۇكتىلىك جاعدايىمدى تەگىن تەكسەرتىپ تۇردىم، شىپاگەردەن جۇكتىلىك مەزگىلىندە كوڭىل بولۋگە ئتىستى سىتەر جۇنىندە كەڭەس الدىم. مەملەكەت تاعى بالالارعا تەگىن ۋاكسينا ەگىپ، قورەكتىك بۇيىمداردى تەگىن تاراتتى.

قازىر گۇلبوستان روزىنىڭ ۇلكەن قىزى، ەكىنشى قىزى باستاۋىش مەكتەپتە تەگىن وقىپ جاتىر، ۇلى بالاباقشادا تەگىن وقۋدا. ئار كۇنى وقۋدان تاراعاننان كەيىن ۇلىن الپ ۇيىنە قايتاتىن، ونىمەن بىرگە ويىندار ويناپتىن گۇلبوستان قاتتى كوڭىلدەنە: "كۇيەۋىم ەكەۋىمىزدىڭ ەك ۇلكەن ارمانىمىز 3 بالانى باعىپ ـ قاعىپ ەسەيتىپ، ولاردىڭ تاماشا وقۋ ـ اعارتۋدان يگىلىكتەنىپ، جاقسى داشۋەگە قابىلدانىپ، جاقسى قىزمەت تابۋىنا مۇمكىندىك جاساۋ"، ـ دەدى.

"ۇيغۇر ۇلتىندا: 'كوككە تاس لاقتىرساڭ، ايىنالىپ ئوز باسىڭا تۇسۋدەن ابايلا' دەگەن ئىبر ئتامسىل بار. جىڭ گو ـ ىن دەگەن الدامكوس، ەندىگارى كورسوقىرلىعىڭدى قوي، بىرەۋگە قازعان كورگە ئوزىڭ ئتۇسىپ كەتۋدەن ابايلا"، ـ دەدى ول.

شىنجياڭ ۇيغۇر ئاۋتونومىيالى رايوندىق حالىق ۇكىمەتى اقپارات كەڭەسىنىڭ مالىمدەمەشىسى ئىليجان انايەت بىلاي دەپ تانىستىردى: شىنجياڭ جۇكتىلىك مەرزىمى ۇزاق ايەلدەرگە تۇسىك ئتۇسىرتۋ، زورلىقپەن تۇنتىتان شەكتەۋ، جۇكتىلگەن تەكسەرۋگە ماجبۇرلەۋ سياقتى زاڭعا، بەلگىلەمەگە قايشى ارەكەتتەردى سىتەۋگە تيىم سالدى، ئار ۇلت بۇقارا دارىپتەۋدى، ونەركاسىپ سالاسىندا جاسىل جاساۋدى بىلگەرلەتۋدى تامىرىن تاۋىپ، قاينارىن نزدەۋ تۇرعىسىنان الپ قاراعاندا، ەڭ باستىسى تازا، تومەن كومىرتەكتى، حاۋىپسىز، جوعارى ئونىمدى ەنەرگيا جۇيەسىن ورناتۋ قاجەت. جەل ەنەرگياسى، كۇن ەنەرگياسى سياقتى كەڭىنەن ئومىر سۇرەتىن، پايدالانۋ مولشەرى جوعارى تازا ەنەرگيالاردىڭ جاڭا ەنەرگيا جۇيەسىندە ماڭىزدى تىرەككە اينالارى ئشۇباسىز.

شىنجياڭنىڭ جەل ەنەرگياسى مەن كۇن ەنەرگياسى بايلىعى مول، جەل ەلەكترى مەن فوتوۋولتىق ەلەكتر كاسىپ سالاسىن دامىتۋ رايونىمىزدىڭ ەنەرگيا باسىمدىعىن ەكونوميكالىق باسىمدىققا اينالدىرىپ قانا قويماي، ونان دا ماڭىزدىسى، ەنەرگيانىڭ تيىن وزگەرتىپ داۋىن ىلگەرىلەتىپ، ەلىمىزدىڭ 2030 ـ جىلدان بۇرىن كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋىن ەڭ جوعارى مانىنەن اسىرماۋعا، 2060 ـ جىلدان بۇرىن كومىر قىشقىل گازىن بەيتاراپتاندىرۋعا قول جەتكىزۋىنە ماڭىزدى ۇلەس قوسا الادى.

"تيانشان الابىنىڭ ساماليى ساۋمال، شۇعىلاسى شۇلەن" دەيمىز، قازىرگى تاڭدا مىنە وسى "ساماليى" مەن "شۇعىلا" كوز الدىمىزداعى كوركەم كورىنىستەر عانا ەمەس، الساڭ تاۋسىلمايتىن كەنشتى دە كەلەلى ەنەرگيا دا بولىپ وتىر. وسى "ساماليى" مەن "شۇعىلادان" جاقسى پايدالانا الساق، كەلەر ۇرپاقتارعا ماساتىداي قۇلپىرعان جاسىل مانات، تاۋى كوركەم، سۇى تۇنىق سۇلۇ كورىنىس قالدىرا الامىز.

("لەپتى لەبزگە" ماقالا جولداۋ پوچتا حات ساندىعى: xjrbplb@126.com)

(باسى 1 ـ بەتتە)

يجۇاڭ پاراسات باقشا اۋماعى قايتا تۇندايتىن ەنەرگيا بويىنشا كومىر قىشقىل گازىن بەيتاراپتاندىرۋ كۇالىگىنە ئىبرىنشى بولىپ قول جەتكىزىپ، كوكتەمدە ئبۇۇر جارعان العاشقى بالاۋساداي ئىبزدىڭ بايانىدى داۋىدىڭ جاسىل ماناتىن اڭعارۋىمىزعا مۇمكىندىك بەردى.

قايتا تۇندايتىن ەنەرگيا سالاسىندا نەگىزگى كۇش رەتىندەگى جەل ەلەكتر كاسىپورنى جينفىڭ علىم ـ تەحنيكا سەرىكتەستىگىنىڭ وسى كۇالىككە قول جەتكىزۋى بىزگە قايتا تۇندايتىن ەنەرگيانى علىمي اشپ پايدالانۋدىڭ كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋىن ەڭ جوعارى مانىنەن اسىرماۋ، كومىر قىشقىل گازىن بەيتاراپتاندىرۋ جونىندەگى ماڭىزدى ئمانىن كورسەتتى. تۇرمىستا جاسىل، تومەن كومىرتەكتى تۇرمىستى سىنىڭ جۇكتىلكتەن ساقتانۋ شاراسىن قولدانۋ ـ قولدانباۋى، قانداي تاسىلدەر ارقىلى جۇكتىلكتەن ساقتانۋى تۇگەلدەي جەكە ادامنىڭ ئوز ەركىندە، ئوز قالاۋىمەن بەلگىلەنەدى، ئارقاندايۋىمنىڭ جانە جەكەنىڭ وعان كىلىگۇىنە بولمايدى، "زورلىقپەن بەدەۋلەۋ" سياقتى ماسەلەلەر مۇلدە ئومىر سۇرمەگەن.

"اسحانا اشپ، قوجايىن بولىپ، بالا ـ شاعامنىڭ تۇرمىسىن شالقىتا تۇسپەكپىن"

تۇرپان قالاسى ئپشان اۋدانىنداعى تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنان وقۋ تاۋسقان حالچىحان ئيۇسۇپ قازىر ساماۋىر سورپاسى دۇكەننىڭ كەزەك باستىعى، قىزمەتتە ول بەلسەندى، ىرىقتى، قوناقتارعا ەرەكشە نقىلاستى، وتە جالىندى. الايدا ول بۇرىنعى ئوزىن تىلگە الىپ، ول كەزدە، ئتىپتى، ئوز بالاسىنان دا قورقاتىندىعىن ايتتى.

"بۇرىن مەن ئدىني ۇشقارى يدەيانىڭ نقپالىنا ۇشراپ، كوپتەگەن قاتە كوزقاراستاردا بولدىم. ايەلدەر زامانىاۋي كىىم كىسە، ئدىن قاعيدا ـ جوسىننا جات؛ ايەلدەردىڭ ۇيلەنۋ تويىندا توي كويلەگىن كيۋىنە بولمايدى، ئان ايتىپ، ئبي بيلەۋىنە بولمايدى، جەرلەۋ سالتىندا جىلاۋىنا بولمايدى دەپ قارادىم. بىرتە ـ بىرتە باسقالارمەن ارالاسقىم كەلمەيتىن بولدى، شارگەز مىنەز كورسەتكەن سوڭ، بالام دا ماعان جاقىندىداۋدان قاشقالاقتايتىن". حالچىحان ئيۇسۇپ ئدارى ىشسە "مۇسىلمانشا" نەمەسە "مۇسىلمانشا ەمەس" دەپ ايىرۋداي سوراقى ىستەردىڭ دە ئوز باسىندا تۇىلعاندىعىن ايتتى.

"تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنا بارۋدىڭ الدىندا، ئبىر جولى قىزىمنىڭ دەنە قىزۋى ورلەپ، 39.5 سەلتسي گرادۋسقا شقتى، كۇيەۋىم ئدارى الىپ كەلمەكشى بولىپ ەدى، مەن ول دارىلەر 'مۇسىلمانشا ەمەس' دەپ قوسلمادىم، وسى ئۇشىن كۇيەۋىممەن شارماياقتاسىپ، كۇيەۋىم كوپكە دەيىن ماعان قاراماي قويدى". بۇل ئىستى ايتقاندا، تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعى ساباقحاناسىندا حالچىحان ئيۇسۇپ ئوزىن جازعىرىپ جىلاپ جىبەردى، ئوزىن بالاسىنىڭ الدىندا كىنالى سەزىندى، "مۇعالىم مەنى جۇباتىپ، ئىس ـ ارەكەتىم ارقىلى كۇيەۋىم مەن بالامنىڭ كوڭىلىنەن شعۇىمدى ايتتى".

ايتىلمىس "ۇشقارىلىقتى الىستايتىن كومەكتەسۋ ـ سۇيەمەلدەۋ تاربيەلەۋ شاراسى ـــ جۇڭگونىڭ شىنجياڭدا اتقارعان ساياسي قايتالاي تاربيەلەۋ ارەكەتى" دەگەن وسەك ـ ايالغا حالچىحان ئيۇسۇپ قاتتى نزالاندى. تاربيەلەۋ ـ باۋلۋ ورتالىعىنان وقۋ تاۋسقان سوڭ، بالاسى دا ونىڭ وزگەرگەندىگىن ايتىپ، بۇرىنعىداي ودان قورىقپايتىن بولدى، ئۇي ىشىنەن كۇلكى ئۇنى ەستى. حالچىحان ئيۇسۇپ ۇيرەنگەن شەبەرلىگىن قولدانىپ، اسحانادان قىزمەت تاپتى.

"الداعى جەردە قىزمەتتى جاقسى ىستەپ، قۇلشىنا اقشا تاۋىپ، مەن دە اسحانا اشپ قوجايىن بولىپ، بالا ـ شاعامنىڭ تۇرمىسىن شالقىتا تۇسەمىن"، ـ دەدى حالچىحان ئيۇسۇپ.

"ئبزدى بۇرىنعى كەدەي ـ كەمباعال كۇيگە قايتا تۇسىرمەكشى، بۇعان استه جول بەرمەيمىز!"

"شەكارا سىرتىنداعى كەيبىرەۋلەردىڭ ئبزدىڭ شىنجياڭ شارۋالارعا زورلىقپەن ماقتا ەكتىرىپ، ماقتا تەرگىزدى دەگەننەن ەستىدىم، بۇل بارىپ تۇرعان سانداق! ئبز ئوز جەرىمىزدى ەگىپ، ئوز ماقتامىزدى تەرىپ، ئوز اقشامىزدى تاۋىپ ئجۇرمىز، قالايشا زورلىقپەن ەڭبەككە سالدى دەۋگە بولادى؟"، ايتىلمىس "شىنجياڭ نەشە ئجۇز مىڭداعان از ۇلت جۇمىسشىسىن قولمەن ماقتا تەرۋگە ماجبۇرلەدى" دەگەن ساندىراقتى تىلگە العاندا، اقشۇ ايماعى كۇشار قالاسىنان كەلگەن ماقتاشى مىجيت يمىت قاتتى قايىران قالدى.

مىجيت يمىتتىڭ ۇيىندە 300 مۇ جەر بار، باستىسى، ماقتا ەگەدى. "بىرنەشە جىلدىڭ الدىندا ماقتا تەرەتىن مەزگىلدە ۇيدە ادام جەتسپەيتىندىكتەن، اقشا جۇمساپ شىنجياڭنىڭ وزىنەن جانە ىشكى وڭىردەن كەلگەن ماقتا تەرەتىن جۇمىسكەرلەردى قولعا بىس جاساۋعا شاقىراتىنبىز. ولار 2 ايدا ـ اق 10 مىڭ يۋاننان استام اقشا تاۋىپ الاتىندىقتان، ئبارى تالاسىتىن، بۇل قالايشا زورلىقپەن ەڭبەككە سالۋ بولسىن؟"، ـ دەپ قايىرا سۇرادى ول.

"شىنجياڭدا ئالى 70% ماقتا ادام كۇشمەن تەردىلەدى" دەگەن سياقتى وسەك ـ ايالغا جونىندە مىجيت يمىت بىلاي دەدى: "ئبز قازىر ماقتانى ماشينامەن تەرەمىز، ماشينامەن ماقتا تەرۋدىڭ وزىندىك قۇنى، ئتىپتى، تومەن، ونىمدىلگى انالۋرلىم جوعارى، مەنىڭ اتىزىمداعى ماقتانى ئبىر كۇنگە جەتپەي تەرىپ بولامىز، ونشالىق كوپ ادامنىڭ ماقتا تەرۋىنىڭ دە قاجەتى جوق".

"وسەك ـ ايالغا تاراتقان سول ادامدار ئبزدىڭ ۇقعىمىزدى قورعاۋدى استە ويلاپ وتىرعان جوق، قايتا شارۋالاردىڭ ماقتاسىنىڭ اتىزدا ئشرۇىن قالايدى، ولار ئبز شارۋالاردى كۇن كورىستەن ايىرماقشى، جۇمىسىز، ىشەر اسىسز قالدىرىپ، بۇرىنعى كەدەي ـ كەمباعال كۇيىمىزگە قايتا تۇسىرمەكشى، ئبز بۇعان استە جول بەرمەيمىز!"، ـ دەدى ول.

شىنجياڭ ۇيغۇر ئاۋتونومىيالى رايوندىق پارتكوم ۇگىت ئبولىمىنىڭ ورىنباسار باستىعى شۇي گۇيشياڭ بىلاي دەپ تانىستىردى: شىنجياڭنىڭ ماقتا ئوندىرىسى جوعارى دەڭگەيدە ماشينالاسۋدى الدەقاشان جۇزەگە اسىرعان، ماقتا تەرۋدىڭ قاۋىرت مەزگىلىنىڭ وزىندە دە قىرۋار "ماقتا تەرەتىن جۇمىسكەر" ىستەتۋ قاجەتسىز؛ سونىمەن بىرگە، وتكەننەن قازىرگە دەيىن شىنجياڭدا زورلىقپەن ماقتا تەرۋگە جۇمىلدىرۋ مۇلدە ئومىر سۇرگەن ەمەس، ئتىپتى، مۇلدە قاجەتسىز. ماقتا تەرۋ وتە جاپالى بولعانىمەن، ەگىمشىلىك وتباسىلار جاتار ورىنمەن، تاماقپەن قامدايدى، كىرىسى دە جوعارى بولعاندىقتان، وڭتۇستىك شىنجياڭ ئوڭىرىن قامتىعان كەيبىر از ۇلت بۇقاراسى دا ماقتا تەرۋ قىزمەتىنە ئوز ەركىمەن قاتىناستى.

"ئبز ئارقاندايۋ سىرتقى كۇشتىڭ شىنجياڭغا ساياتىن ماسەلەلەردەن پايدالانىپ جازا تايانعىن ئۇيىرىپ، شىنجياڭنىڭ ىستەرىنە دورەكىلىكپەن كىلىگۇىنە، جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە كىلىگۇىنە باتىل قارسى تۇرامىز". شۇي گۇيشياڭ بىلاي دەدى: قازىر شىنجياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋىندا جانە حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدا بۇرىن بولماعان جەتىستىكتەر قولعا كەلدى، تيانشان الابىندا قوعام ورنىقتى، حالىق تىنىش ئومىر، شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشىرگەن تاماشا جاعداي جارىققا شقتى، بۇنى بۇكىل دۇنيە ئجۇزى كوزبەن كورىپ وتىر، استە جىڭ گو ـ ىن سياقتى "ئلمي ايەرباقان" جويا المايدى، "جىڭ گو ـ ىننىڭ ايتىلمىس 'زەرتتەۋ بايانداماسى'، ئسوز جوق، وزدەن بىرگە تاريحتىڭ قوقىسق ۇيىندىسىنە تاستالىپ، شىنجياڭدا 25 ميللىون ئار ۇلت حالقىنىڭ نالەتىنە ۇشرايدى".

(شىنحۇا اگەنتىگىنىڭ 3 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن حابارى)

□ پومپەونىڭ شىنجياڭغا ساياتىن جۇڭگوغا قارسى سوزدەرىنە باتىل قارسى تۇرامىز

پومپەونىڭ زۇلىم قاسكۇنەمدىگى ماڭگى ىسكە اسپايدى

□ تۇرپان قالالىق بازار باقلاۋ ـ باسقارۋ مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باستىعى ئشرالي ماحسۇت

جۇنقتا پومپەو شىنجياڭغا ساياتىن ساندىراقتار جاريالاپ، شىندىقپەن ساناسپاي، جۇڭگو ۇكىمەتىنىڭ شىنجياڭدى جونگە سالۋ ساياساتىنا ارام ويمەن سوققىعىپ، شىنجياڭداعى ادامدىق ۇقىق جاعدايىن قاساقانا داتتاپ، شىنجياڭنىڭ دامۋ جەتىستىكتەرىن جوققا شعارۋعا جىنىگىپ، ئوزىنىڭ ەشقانداي تومەنگى شەگى جوق قوس ولشەمىن جانە مونتانى، سۇرقيا زورەكەرلىك لوگيكاسىن تاعى ئبىر رەت پاش ەتتى.

مەن شىنجياڭدا تۇىپ ـ ئوستىم، مەنى پارتيا مەن حالىق باۋلىپ ـ ئوسىردى، جەتىلدىردى. 2017 ـ جىلى مەن گاۋچاڭ رايونى شاتقال اۋىلى باقت قىستاعىندا "ۇعسۇ، تىىمدىلىك جاساۋ، توعىسترۋ" بويىنشا قىستاقتا تۇرۋ قىزمەتىن ورىستەتىپ، پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ اۋىل ـ قىستاق قىزمەتىن قولداۋ سەرپىنىن اناعۇرلىم شىنايى سەزىندىم. اسىرەسە، وقۋ ـ اعارتۋ جاعىندا، وقۋ جاسىندا ئار ۇلت جاستارى مەن ورەندەرى تۇگەلدەي ئبىلىم الۋ مۇمكىندىگىنە، وقۋ وقىتىن ورايعا يە بولىپ، ئتالىم ـ تاربيە الىپ، ونەر ـ قابىلەتتەرىن ۇشتاۋدا. وتان ۇلى شاڭىراعىنىڭ قۇشاعىندا ئومىر ئسۇرىپ جاتقان بالالار قانداي باقىتتى دەسەڭىزشى. مەن شىنجياڭنىڭ ورنىقتى جاعدايىنىڭ بارعان سايىن جاقسارىپ، ئتۇرلى ىستەرىنىڭ كۇن سايىن وركەندەپ، شالقىپ كەلە جاتقاندىعىن، ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ىنتىماقتى، ئبىر ۇيىسىپ، تاتۋ ـ ئتاتىنى سىلاسىپ، انارداڭ دانىندەي تىعىز ۇيىسقاندىعىن تەرەڭ سەزىندىم. شىنجياڭنىڭ ناعىز بەينەسى مىنە وسى، شىنجياڭداعى ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ەڭ تىكە، ەڭ شنايى اسەرى دە وسى.

سوڭعى جىلدارى پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، ئار ۇلت كادر ـ بۇقاراسىنىڭ بىرگە قۇلشىنۋىندا، شىنجياڭداعى ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى، حاۋىپسىزدىك سەزىمى ايتارلىقتاي ئوستى. ئبىز بار كۇشىمىزدى ىسكە قوسىپ كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە جەتىپ، ئبىزدىڭ قىستاقتاعى 40 وتباسىندا عى 148 كەدەي بۇقارا ۇاعىندا كەدەيلىكتەن ارىلىپ، "ەكىدەن تارىقتىرماۋ، ئۇشتى قامتاماسىز ەتۋ" ماسەلەسى جاپپاي شەشىلىپ، "بەستى جەتكىزۋ، جەتى بولۋ" تۇگەل جۇزەگە اسىپ، كەدەيلىك ماسەلەسى تاريحي تۇرعىدا شەشىلدى. ئبىز اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋ ستراتەگياسىن زور كۇشپەن اتقارىپ، اۋىل ـ قىستاقتاعى الەۋمەتتىك ەمدەۋ ـ دەنساۋلىق ساقتاۋ، قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۋ، الەۋمەتتىك اۋماقتاعى زەينەتكەرلىك سياقتى قوعامدىق سىياتتى الەۋمەتتىك قىزمەت وتەۋلەردىڭ ۇسىنىلىم سەرپىنىن ارتتىرىپ، اۋىل ـ قىستاق قونىس ورتاسىن رەتتەۋ ـ جونگە سالۋدى كۇشەيتىپ، اۋىل ـ قىستاقتىڭ بەت ـ بەينەسى بۇكىلدەي جاڭارىدى. ئبىز ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ئدىني سەنىم ەركىندىگىن زاڭ بويىنشا قامتاماسىز ەتۋگە تاباندى بولىپ، ئدىني قيمىل ورىندارىنىڭ شارت ـ جاعدايىن جاقسارتتىق، دىنگە سەنەتىن بۇقارانىڭ ئدىني سۇيىسپەنشىلگى، سەنىم قاجەتى تولىق قۇرمەتتەلدى.

قازىرگى تاڭداعى شىنجياڭ بۇرىنعى ئارقاندايۋ كەزدەگىدەن دە اناعۇرلىم ىنتىماقتى، اناعۇرلىم ورنىقتى، اناعۇرلىم جاراسىمدى، ئار ۇلت حالقى شىنجياڭنىڭ جاراسىمدى، ورنىقتى جانە گۇلدەنگەن، دامىعان تاماشا جاعدايىن كوزقاراشىمەن ايالاعاندايۋ ايالاپ قورعاۋدا. تاريح پومپەونىڭ وسەك ـ ايالغى ادامدارىنىڭ كوزىن كولەگەيلەيتىن المايتىندىعىن، ونىڭ زاندەم سۇرقيا قاسكۇنەمدىگىنىڭ ماڭگى ىسكە اسپايتىندىعىن، ئسوزسىز، دالەلدەيدى.

پومپەونىڭ ارسىز وسەك ـ ايالغىنا باتىل تويتارىس بەرەمىز

□ ىلە قازاق ئاۋتونومىيالى وبلىسى دوستىق شىپاحاناسىنىڭ ورىنباسار باستىعى ئدىلمۇرات باتۇقان

پومپەو جاريالاعان شىنجياڭغا ساياتىن ايتىلمىس "مالىمدەمە" شىندىقپەن ساناسپاي، دۇرىس پەن بۇرىستى شاتىستىرىپ، شىنجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايىن قاسانا داتتاپ، جۇڭگونىڭ ۇشقارىلىقتى الاساتاۋداعى جانە لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋداعى قۇلشىنىستارىنا ورشەلەنە كۇيە جاعىپ، جۇڭگونىڭ شىنجياڭدى جونگە سالۋ ساياساتىنا جات نيەتپەن سوقتىعىپ، جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە اۋىر دارەجەدە كىلىگىپ، شىنجياڭنىڭ ۇلتتار قاتىناسىنا ىرتكى سالىپ، شىنجياڭنىڭ ئتۇرلى داۋ جەتىستىكتەرىن جوققا شعارىپ وتىر، ونىڭ ماقساتى ـــ شىنجياڭنىڭ ورنىقتىلىعىن ئبۇلدىرۋ، شىنجياڭنىڭ داۋىنا كەدەرگىلىك جاساۋ، مەن بۇعان باتىل قارسى تۇرامىن جانە قاتاڭ جازعىرامىن.

مەن نىلقى اۋدانىندا دۇنيەگە كەلدىم، بالا كەزىمنەن ۇلكەندەردىڭ تاربيەسىن الدىم، وڭاي ـ وسپاق قولعا كەلمەگەن باقىتتى تۇرمىستى ايرىقشا قاستەرلەيمىن. اكەم ماعان ۇنەمى ئوز داۋىرىندەگىلەردىڭ بالا كەزىن اڭگىمەلەپ بەرۋشى ەدى: "ازاتتىقتىڭ الدىندا بىلەدەگى بۇقارا قارنى اسقا، ئينى كىىمگە جارىماعان تۇرمىس كەشىرىپ كەلدى، ول كەزدە بۇقارانىڭ تۇرمىسى وتە جاپالى، شىپاگەر از، ئدارى ـ دارمەك كەمشىل، كوپتەگەن بالا وقۋعا تۇسە المايتىن، قاتىناس ەرەكشە قولايسىز ەدى. جۇڭگو كومۇنيستىك پارتياسى ئبىزدى ازات ەتكەننەن كەيىن عانا، تاعدىرىمىز جاقسارىدى". ئوسىپ ـ ەرجەتۋ جولىما قايىرىلا قاراسام، اكەمدەرمەن سالىستىرعاندا ئوزىمدى ەرەكشە تالەيلى سەزىنەمىن، جىلدان بۇرىن كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋىن ەڭ جوعارى مانىنەن اسىرماۋعا، 2060 ـ جىلدان بۇرىن كومىر قىشقىل گازىن بەيتاراپتاندىرۋعا قول جەتكىزۋىنە ماڭىزدى ۇلەس قوسا الادى.

"تيانشان الابىنىڭ ساماليى ساۋمال، شۇعىلاسى شۇلەن" دەيمىز، قازىرگى تاڭدا مىنە وسى "ساماليى" مەن "شۇعىلا" كوز الدىمىزداعى كوركەم كورىنىستەر عانا ەمەس، الساڭ تاۋسىلمايتىن كەنشتى دە كەلەلى ەنەرگيا دا بولىپ وتىر. وسى "ساماليى" مەن "شۇعىلادان" جاقسى پايدالانا الساق، كەلەر ۇرپاقتارعا ماساتىداي قۇلپىرعان جاسىل مانات، تاۋى كوركەم، سۇى تۇنىق سۇلۇ كورىنىس قالدىرا الامىز.

("لەپتى لەبزگە" ماقالا جولداۋ پوچتا حات ساندىعى: xjrbplb@126.com)

مەكەن ـ جايىمىز: ئۇرىمجى قالاسى حۇڭىۋان سولتۇستىك جولى 500 ـ ئنومىر، تاراتۋ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 5593341 پوچتا ئنومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۋان، جىلدىق باعاسى 228 يۋان